

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-10-15
Besvaras senast
2020-11-05

Till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:61 Diskriminering på grund av politisk åskådning vid offentlig tillsättning

Regeringsformen stadgar att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Uppräkningen av grupper inkluderar dock inte grunden ”politisk uppfattning”, vilket är märkligt då detta är en av diskrimineringsgrunderna i både Europakonventionen och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

I ett öppet, demokratiskt samhälle måste naturligtvis rätten att få fritt uttrycka sina politiska åsikter även gälla rätten att få bemöta dessa på olika sätt. I ett demokratiskt samhälle måste det vara acceptabelt att i privata sammanhang särbehandla personer som själva, med sin politiska åsikt som grund, motarbetar ens egna försök att påverka samhället. Om det gick att anföra diskriminering som argument för att det inte skulle gå att förbjuda politiska meningsmotståndare att exempelvis bli medlemmar i varandras partier skulle sannolikt demokratin hotas. Rent generellt kan därför politisk diskriminering inte gälla som diskrimineringsgrund på det privaträttsliga området. Och det är heller inte vad som stadgas i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna eller i Europakonventionen, som Sverige har ratificerat. Däremot, när det gäller den gemensamma, offentliga sektorn, stipuleras det uttryckligen att politisk diskriminering inte får förekomma, vare sig i myndighetsutövning mot den enskilde eller i anställningsförfarandet gällande en offentlig tjänst (FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, artikel 21 punkt 2, samt Europakonventionen, protokoll nr 12, artikel 1 punkt 2).

Gällande det senare har vi inte denna uttryckliga skrivning i svensk lagstiftning, vare sig i regeringsformen eller i några andra lagar. Det står visserligen i regeringsformen att förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Vid nyanställningar inom statliga myndigheter ska endast förtjänst och skicklighet beaktas.

Dessa vaga formuleringar gällande skyddet mot politisk diskriminering, framför allt för nyanställningar inom kommunal och regional förvaltning, leder uppenbart till ett missbruk. Inom Sverigedemokraterna har vi mängder av exempel på politiskt aktiva som mer eller mindre öppet nekats en anställning

inom det offentliga, ofta med hänvisning till att den sökandes politiska engagemang strider mot deras "värdegrund". Särskilt stort är problemet inom skola och socialförvaltning, men även övriga områden inom det offentliga är på intet sätt skonade.

Då den politiska kartan ritats om i Sverige är detta nu ett reellt demokratiskt problem. Sverigedemokraterna fick i det senaste valet 17,5 procent av rösterna; nästan var femte svensk medborgare röstade på partiet. Vi har mängder av förtroendevalda och aktiva. Alla dessa som öppet visar sin politiska hemvist riskerar att nekas anställning inom det offentliga utan möjlighet till rättslig prövning annat än genom ett överklagande av beslutet. Den chef eller rektor som nekat anställning med hänvisning till "värdegrunden" kan utan risk för rättsliga konsekvenser fortsätta med detta, då tjänstemannaansvaret är borttaget för annat än myndighetsutövning och då politisk diskriminering inte ingår som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen. Detta förhållande, där man riskerar att inte ha rätt politisk tillhörighet eller partibok för att komma i fråga för en offentlig tjänst, är något som vi oftast förknippar med diktaturer. Historien är full av exempel där den politiska nomenklaturen utestängt dissidenter från tjänster inom myndigheter och förvaltning.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet Åsa Lindhagen:

1. Anser statsrådet att svensk lagstiftning gällande politisk diskriminering vid offentlig tillsättning efterlever de allmänna förklaringar om de mänskliga rättigheterna så som de uttrycks i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna?
2. Om svaret på fråga 1 är nej, avser statsrådet att verka för att nekande av anställning inom det offentliga med hänvisning till politisk åskådning ska bli straffbart, i likhet med vad som gäller för de befintliga diskrimineringsgrunderna enligt diskrimineringslagen?

.....

Mikael Strandman (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders